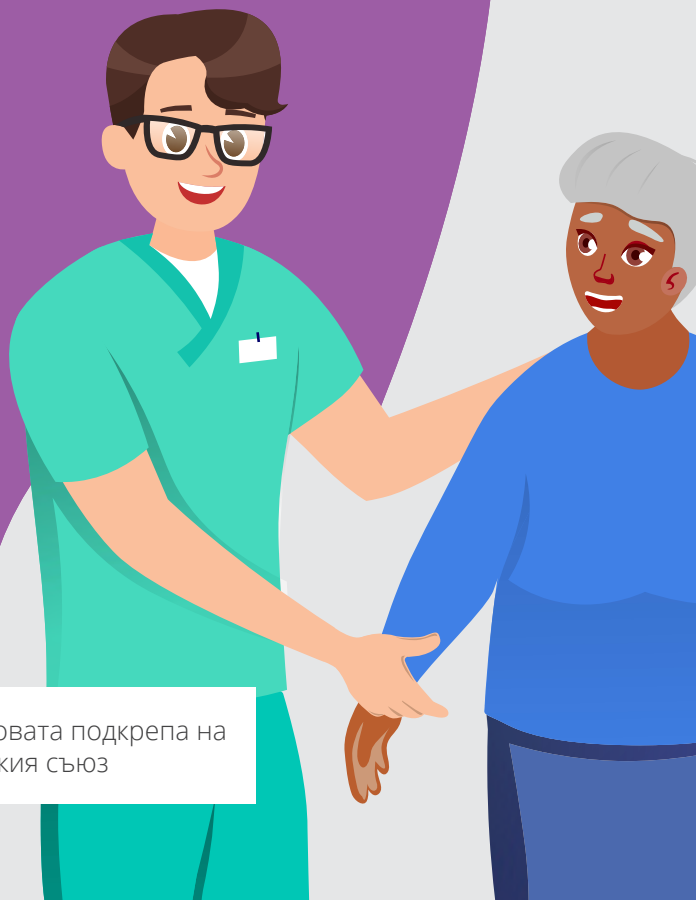


ПИЛОТЕН ПРОЕКТ VAC-РАСТ
ДОВЕРИЕ ВЪВ ВАКСИНИТЕ –
ИНФОРМАЦИЯ, КОМУНИКАЦИИ
И ДОВЕРИЕ НА ПАЦИЕНТИТЕ И
ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ

Ваксинация и хронични заболявания



С финансовата подкрепа на
Европейския съюз



Съществуващото положение

- Всяка година хиляди възрастни хора по света се разболяват от болести, които могат да бъдат предотвратени с ваксини.
- По-конкретно, хората с хронични и дълготрайни заболявания често пъти са изложени на по-висок риск от усложнения вследствие на болести, предотвратими чрез ваксинация.

Световната здравна организация (СЗО) отчита, че:

имунизацията предотвратява

2-3 милиона смъртни случая

на година, което я прави една от най-ефективните налични здравни интервенции: води до намаляване тежестта на хроничните и предотвратимите чрез ваксинация заболявания посредством избягване на ненужните хоспитализации и до по-добро управление на хроничните заболявания.



- **Пандемията от COVID-19 ни напомни за сериозното въздействие, което инфекциозните болести могат да окажат върху живота ни**, и за ключовото значение на ваксините за предотвратяването и контрола върху епидемиите. Необходимите за контрол на COVID-19 усилия доведоха до сътресения по отношение на програмите за ваксиниране и другите аспекти на здравеопазването.

• В „експресно проучване“ на СЗО се съобщава за трайни, **сериозни сътресения**, като близо **90% от държавите** продължават да съобщават за еднократни или многократни прекъсвания на **основни здравни услуги** през 2021 г.

Съществуващото положение

...продължение

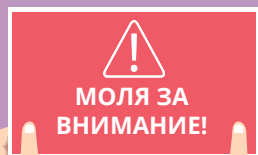
- Хората в напреднала възраст, страдащи от хронични заболявания, са особено уязвими на усложнения вследствие на инфекциозни болести. Европейският център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) изчислява, че:

30% от населението

в ЕС/ЕИП е на възраст над 60 години или страда от придружаващо заболяване, свързано с риск при COVID-19.

- Важно е да се отбележи, че имунизацията е основен компонент на първичните здравни грижи и безспорно човешко право.
- Освен това равнопоставеният достъп до безопасни и ефективни ваксини е от решаващо значение за прекратяване на пандемията от COVID-19.

Някои ваксини не са препоръчителни за **определени хора с компрометирана имунна система**, което ги излага на **повисок риск поради понижаващите се нива на ваксинационно покритие** сред населението.



Говорете с медицински специалист, обсъдете Вашето индивидуално състояние и здравни нужди и се уверете, че ваксинациите Ви са актуални.

Ваксините - основни факти

- Когато нежелани микроорганизми, като бактерии или вируси, нахлуят в тялото, те започват да атакуват и да се размножават, и здравето ни състояние се дисбалансира. Тази инвазия се нарича **инфекция** и е причина за **заболяването**.
- **Имунната система**, която представлява естествената защита на организма, използва няколко инструмента за борба с инфекцията. Борбата с инфекциите включва червените кръвни клетки, чиято функция е да пренасят кислород в тъканите и органите и белите кръвни клетки, наричани също „имунни клетки“.
- Белите клетки се състоят основно от макрофаги (поглъщат чужди вещества), В-лимфоцити (произвеждат антитела) и Т-лимфоцити (клетки на имунната памет).

Какво представляват?
Ваксините

Ваксините са биологични препарати, които се прилагат за стимулиране на естествените защитни сили на организма да развият относително дълготраен адаптивен **имунитет** (резистентност) за предпазване от дадено заболяване.

Ваксините обикновено се поставят чрез инжектиране, но могат също така да се прилагат перорално или назално.



Защо? Ваксинация

Ваксините стимулират естествените защитни сили на организма да създават **антитела**, по същия начин както и при излагане на заболяване, но вместо това, когато се прилагат в контролирани дози, помагат на тялото да изгради резистентност към специфичните инфекции. Ваксинирането ни предпазва от разболяване, като ефективно индуцира **имунен отговор** (защита срещу чужди вещества) в организма, без да причинява заболяване.

Как? Имунизация

Ваксинирането е използването на ваксини за изграждането на **имунитет** срещу сериозно заболяване, а не лечение на заболяването след появата му. Без ваксини сме изложени на риск от животозастрашаващи заболявания и увреждания. Процесът на придобиване на имунитет (защита) спрямо дадено заболяване чрез ваксинация се нарича **имунизация**.



Понятието „стаден имунитет“

- Ваксинирането защитава ваксинираните, хората около тях и общността като цяло. Когато **достатъчен процент** от населението се **имунизира** срещу определено инфекциозно заболяване, вероятността то да се разпространява от човек на човек е много малка. Това е известно като **„колективен имунитет“** (наричан още **„стаден имунитет“**).
- Това е особено полезно за **тези подгрупи от населението, които не могат да бъдат ваксинирани** или при които **ефектът от ваксинирането няма да бъде оптимален** (напр., хора с компрометирани имунни системи поради автоимунни заболявания, наскоро трансплантирани органи, продължаващо лечение на ракови заболявания и/или алергии).



Неимунизирани,
но здрави



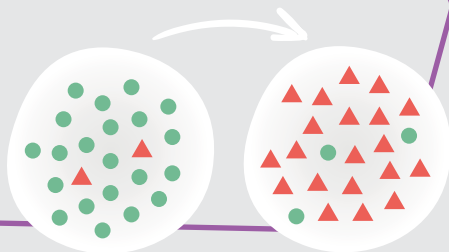
Неимунизирани,
болни и заразни



Имунизирани и
здравни

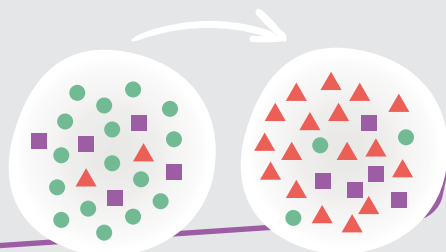
Вариант 1:

Когато никой не е имунизиран, заболяването се разпространява свободно от заразени към податливи на заразяване хора.



Вариант 2:

Ако само някои хора са имунизирани, заболяването продължава да се разпространява, но имунизираните лица са пощадени.



Вариант 3:

Разпространението на заболяването се ограничава, когато повечето хора са **имунизирани**. Когато населението постигне стаден имунитет, за инфекциозните заболявания е трудно да се разпространяват сред **податливите на заразяване хора**.



Световната здравна организация (СЗО) отчита, че ако световното имунизационното покритие се подобри, това може да спаси още

1,5 милиона човешки живота/ година

Освен това имунизационните програми спомагат за намаляване на социалната, психологическата и финансовата тежест на заболяванията върху пациентите и техните семейства, както и на цялостния натиск върху здравеопазването, системите за социални грижи и правителствата.



Видове ваксини

Съществуват различни подходи към разработването на ваксини. Те се основават на **причината за инфекцията** (вирус или бактерия), **начина на инфектиране на клетките, какво предотвратява ваксината** и какъв е **имунният отговор**.

От съществено значение е също така да се има предвид, че по света могат да съществуват и различни вирусни щамове поради географските условия и променящата се среда. Понастоящем съществуват **6 основни вида** ваксини:

Атенюирани (живи) ваксини

Тези ваксини съдържат отслабена форма на вируса или бактерията. Те се доближават най-близо до естествената инфекция. За съжаление тази ваксина не може да се приложи на всички хора. Възможно е да е необходима повече от една доза, за да се развие най-добрият имуен отговор.

Морбили

Заушка

Рубеола

Дребна шарка

Жълта треска

Инактивирани (умъртвени) ваксини

Тези ваксини съдържат инактивирана или умъртвена форма на вируса или бактерията. Те са относително по-безопасни за имунокомпрометираните пациенти, въпреки че може да изискват поставянето на многократни или бустерни дози.

Полиомиелит

Хепатит А

Бяс

Тиф

Грип инж.



Субединични, рекомбинантни, полизахаридни и конюгатни ваксини

Тези ваксини съдържат само част от вируса или бактерията, като например захари или протеини. Съответно те имат по-малко странични ефекти.

Х. инфлуенце тип В

Магарешка кашлица

Хепатит В



Токсоидни ваксини

Някои бактерии отделят токсини (отровни протеини), когато атакуват организма. Токсоидните ваксини съдържат отслабени токсини (наричани също така „токсоиди“), които предотвратяват заболяванията, причинени от бактерии, произвеждащи тези токсини.

Дифтерия

Тетанус



Ваксини с информационна рибонуклеинова киселина (иРНК)

Тези ваксини съдържат генетични инструкции под формата на иРНК и клетките започват временно да произвеждат протеин или дори на част от протеина, което предизвиква имунна реакция. От разрешените за употреба в ЕС към м. септември 2021 г. ваксини срещу COVID-19 Comirnaty (Pfizer-BioNTech) и Spikevax (Moderna) са иРНК ваксини.

Важно е да се подчертае, че иРНК ваксините не засягат или не взаимодействат с Вашата ДНК и организмът бързо се освобождава от тях.

COVID-19

Ебола

Видове ваксини

...продължение



Ваксини с вирусен вектор

Тези ваксини съдържат вирус, който е бил генетично модифициран, за да включва инструкции под формата на генетичен код за временно образуване на протеин или дори на част от протеина, което предизвиква имунна реакция. От разрешените за употреба в ЕС ваксини срещу COVID-19 към м. септември 2021 г. Vaxzevria (AstraZeneca) и Janssen са ваксини с вирусен вектор.

Важно е да се подчертае, че ваксини с вирусен вектор не засягат или не взаимодействат с Вашата ДНК и организъмът бързо се освобождава от тях.

COVID-19

Някои ваксини не се препоръчват за хора с увредена имунна система.

Консултирайте се с Вашия медицински специалист за всеки отделен случай.



Безопасността на всички ваксини в ЕС се наблюдава внимателно от Европейската агенция по лекарствата (EMA).



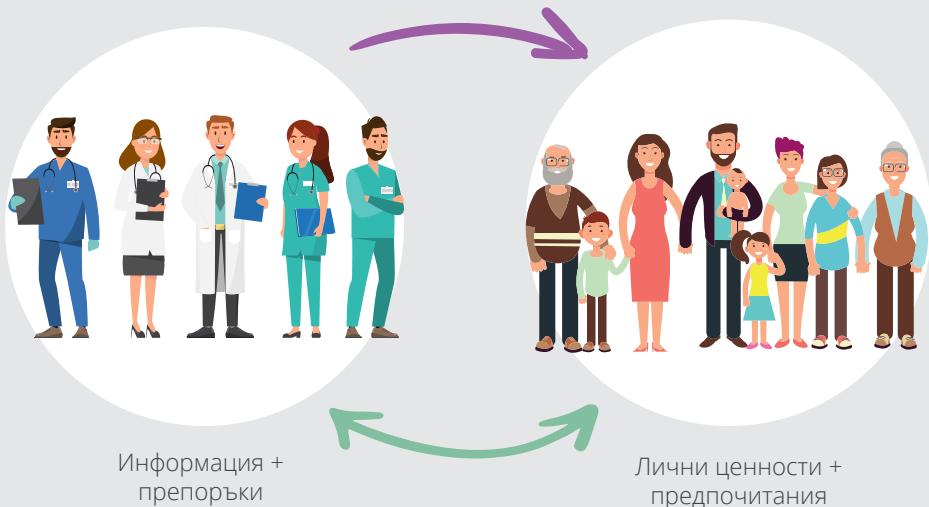
От съществено значение е също така да се отбележи, че въпреки че някои пациенти могат да проявят незначителни симптоми след ваксинирането, това са нормални признаци, че организъмът изгражда защита. Симптомите, ако има такива, следва да отминат след няколко дни.

Партньори в здравните грижите

- **Понякога хората подценяват риска** от заразяване с дадена болест, което може да е причина за отказ от ваксинация. Ако се заразят, това потенциално би могло да **доведе до сериозен риск** за тяхното здраве, **както и за здравето на околните** вследствие на разпространението на заболяването. Ето защо е необходимо пациентите да бъдат по-добре информирани за рисковете при отказ от ваксинация.
- Съветите на здравните специалисти също оказват важно въздействие върху нагласите спрямо **ваксинирането**. Изключително важно е липсата на интерес и колебливост по отношение на ваксините да бъде преодоляна чрез **открит диалог, подкрепен с научни доказателства**. На здравните специалисти настоятелно се препоръчва да се ангажират с пациентите с хронични заболявания, за да оценят техните нужди, да гарантират, че пациентите и техните семейства са запознати с най-новите национални и/или регионални препоръки, и да предложат възможности за ваксинация, когато това е необходимо.

ТРАДИЦИОННА ПРАКТИКА

- Патерналистична информация + препоръки
- Информирано решение



СЪВМЕСТНО ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ



- Въпреки че Световната здравна организация (СЗО) – Европа предоставя насоки на държавите, **политиките за ваксинация, имунизационните програми**, правните разпоредби и препоръките все още се определят от всяка отделна държава от ЕС, които решават кои ваксини да се финансират от националните здравни системи и следва да бъдат част от националните програми за ваксиниране.
- Можете да получите информация за различията в плановете за ваксиниране на държавите от ЕС/ЕИП, като използвате графика на ваксиниране, представен от Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC).

Препоръки

От съществено значение е ваксинирането да се разглежда като приоритет на общественото здравеопазване по отношение на възрастните хора с хронични заболявания. Бъдещите действия следва да включват:



Преодоляване на пречките, пред които са изправени пациентите по отношение на достъпа, наличността и разходите в целия ЕС.



Включване на ваксинирането в националните **планове и клинични насоки за управление** на хроничните заболявания.



Подход, **основан на жизнения цикъл**, който има за цел да промени представата на обществото за ваксинирането чрез **информирано, съвместно вземане на решения**.



Пилотният проект „Vaccination Confidence - Patient's and Professionals' Awareness, Communication and Trust (Доверие във ваксините – информация, комуникации и доверие на пациентите и специалистите)“ (VAC-PACT) получи финансиране по здравната програма на Европейския съюз, договор за услуги SANTE/2019/СЗ/013-S12.820639 и обединява ключовите заинтересовани лица с широк набор от експертни познания и опит в цяла Европа



COMITÉ PERMANENT DES MÉDECINS EUROPÉENS
STANDING COMMITTEE OF EUROPEAN DOCTORS



Health Connect Partners
supporting trust in data